

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 16:00 uur d.d. 17 augustus – 16:00 uur d.d. 18 augustus

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Tech-journalisten en privacy-experts

Samenvatting

- In aanloop naar de persconferentie speculeren Haagse bronnen maandagmiddag over de inhoud van de persconferentie. Zo zou het kabinet overwegen om de groepsgrootte van samenkomsten weer te beperken en zouden burgemeesters makkelijker een quarantaineplicht kunnen opleggen. Gerucht gaat dat Amsterdam 'de teugels zal aantrekken' met lokale maatregelen. Politiek commentator voor de Telegraaf Wouter de Winther denkt dat het kabinet de mensen de komende dagen wil proberen te overtuigen om samen te voorkomen dat het 'uit de hand loopt'. Volgens Viroloog Ab Osterhaus moet er veel meer gebeuren dan alleen het belang van de 1,5 meter afstand benoemen. Osterhaus pleit voor het breder gebruik van mondkapjes en het inzetten op ventilatie.
- Met het beschikbaar maken van de app CoronaMelder, is er maandag vooral veel aandacht voor de keuze om deze wel of niet te downloaden. Op Twitter is de hashtag #coronamelder een groot deel van de dag 'trending'. 'Heb jij de app al?' is onderdeel van gesprek en discussie, wat zich vanochtend terugvertaalt in krantenartikelen met Q&A's over de app. Via Twitter en de eigen webcare kanalen komen veel kritische berichten langs over het gegeven dat de app alleen werkt op iPhone's met iOS 13.5 of hoger. Volgens AD zou het zelfs leiden tot 'boze' reacties bij mensen die een verouderd mobieltje hebben, dat lijkt tot nu toe vaak oudere of armere mensen te zijn. Dinsdagochtend en -middag kabbelt de discussie op Twitter voort.
- De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) stelt dat CoronaMelder op dit moment nog niet klaar is voor invoering, omdat het nog niet aan de Europese privacywetgeving voldoet. Bits for Freedom zegt dat 'deze overhaastheid en verbroken beloftes' doet denken aan de gang van zaken rond de 'beruchte appathon'. De organisatie zegt 'zwaar teleurgesteld' te zijn. Volgens Bits of Freedom wist het ministerie sinds 6 augustus al van dit advies en 'besloot in plaats van even pas op de plaats te maken en er voor te kiezen ons te beschermen: dit gewoon door te drukken'. RTL Nieuws kopt: 'Corona-app in de top van de appwinkels ondanks kritiek privacyautoriteit.' Tech-journalist voor RTL Nieuws, Daniël Verlaan, noemt het oordeel van de AP een 'klap voor de Coronamelder'. Zijn 'twitter-draadje' over het oordeel van de AP, het verweer van VWS én over de communicatie van VWS (en betrokkenen) richting hemzelf, krijgt veel aandacht. De eerste tweet van het 'draadje' wordt meer dan 600 keer gedeeld.
- Het advies van OMT-lid Károly Illy om middelbare scholieren onderling een meter afstand te laten bewaren wordt vanochtend breed gedeeld door media. Illy stelt dat 'kinderen op de basisschool en kinderopvang nauwelijks een rol spelen' bij de verspreiding van het virus, maar: "We weten dat zeker oudere tieners het coronavirus wel degelijk verspreiden. Het allerlaatste wat we willen is dat scholen moeten sluiten." De VO-Raad, de koepel van middelbare scholen, wil dat het RIVM nogmaals kijkt of de huidige maatregelen op scholen voldoende zijn. Ook willen ze duidelijkheid over het gebruik van mondkapjes in schoolgebouwen.
- SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen noemt het 'schandalig' dat er volgens minister Van Ark geen geld zou zijn om het zorgpersoneel meer salaris te geven. Marijnissen zegt dat er partijen zijn die dit heel moeilijk vinden om te blokkeren. "We weten allemaal dat partijen als D66 en het CDA, die hebben het hier erg lastig mee, dat weet ik." Volgens Marijnissen begint de coalitie steeds meer 'scheurtjes te vertonen', maar zou ook de druk buiten oplopen.

Karakterisering

- x

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)*Slachtoffers*

- Het aantal covid-19-patiënten op de IC's is in 24 uur gestegen met drie tot 42.
- Zorginstelling Pro Persona heeft 25 afdelingen van de locatie in het Gelderse Wolfheze in quarantaine geplaatst, nadat een medewerkster positief was getest.

- In verzorgingshuis De Koperhorst in Amersfoort zijn een medewerker en een kleindochter van een bewoner positief getest op het coronavirus.

Scenario's

- *Ernst Kuipers, voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg*, stelt dat we met de stijging van besmettingen de afgelopen weken over twee tot drie weken kunnen verwachten dat er rond de 300 mensen op de IC liggen, 'terwijl dat er nu nog maar 40 zijn'.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de corporate kanalen van VWS en via de appstores komt er feedback binnen op de app CoronaMelder. Terugkerende geluiden zijn er over de softwareversie van de iPhone die nodig is voor de app. Zo zou in de appstore staan dat iOS 11.0 is verplicht. In de app zelf staat dat minimaal iOS 13.5 nodig is. Mensen missen in de app zelf een dashboard met informatie of ze überhaupt met iemand in contact zijn geweest en de functie om van taal te verwisselen. Daarnaast ziet men als aanvulling dat je via de app ook online een afspraak kan maken bij de GGD i.p.v. alleen kan bellen.
- Op de social media kanalen van minister De Jonge geven mensen aan dat ze nog even wachten met het installeren van de app om te kijken of er nog 'bugs' uit worden gehaald. Ook via dit kanaal veel opmerkingen van mensen die aangeven dat hun telefoon te oud is om de app te installeren. Overige signalen zijn dat mensen vinden dat teststraat op Schiphol te vrijblijvend is, mensen die minder bang zijn voor het virus nu de IC's leeg zijn en mensen die benieuwd zijn naar de stand van zaken van de spoedwet. Ook vraagt men zich af waarom registratie in de horeca moet, maar niet op andere locaties waar mensen samenkomen.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- 'De toch al overbelaste' GGD's in Overijssel denken extra werk te krijgen door lancering van de CoronaMelder. Die brengt namelijk extra besmettingen in beeld, die niet middels BCO ontdekt worden. De GGD's denken dat het op de lange termijn juist tijd gaat opleveren doordat er hopelijk minder besmettingen komen.
- Als eerste in Nederland test Thuiszorg West-Brabant op verzoek van de GGD mensen thuis op het coronavirus. Dat verlaagt de werkdruk in teststraten en zorgt dat kwetsbare ouderen toch snel duidelijkheid hebben. *Bestuurder Christ-Jan Danen van Thuiszorg West-Brabant* denkt dat dit initiatief snel navolging krijgt in het hele land.
- Leerlingen en medewerkers van een aantal middelbare scholen in Amsterdam en Amstelveen moeten vanaf deze week een mondkapje gaan dragen als ze door de gangen lopen. Tijdens de lessen hoeven de leraren en leerlingen geen mondkapje te dragen. Bij het wisselen van lokaal moeten leerlingen via de kortste route lopen, en contact met medeleerlingen zoveel mogelijk vermijden.
- In Amerika wordt gewerkt aan een nieuwe speekseltest om besmetting vast te stellen. *Viroloog Bert Niesters van het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG)* ziet wel wat in deze ontwikkeling. "Alles wat de logistiek versnelt, komt ten goede aan het bestrijden van deze epidemie. Ik wed altijd op meerdere paarden, dus ik zou dit willen proberen." Niesters verwacht dat het testen steeds simpeler wordt. "Ik geloof dat in de nabije toekomst de coronatest een soort zwangerschapstest zal worden; dat je met het aantonen van bepaalde antigenen kan zeggen of je wel of niet besmet bent met corona."

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- *Ernst Kuipers, voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg*, zegt dat in de afgelopen periode: "Zo'n 60% van de nieuwe besmettingen mensen van 40 jaar of jonger waren; scholieren, studenten en jongvolwassenen." Volgens Kuipers wordt deze groep niet zodanig ziek van de infectieziekte dat zij in het ziekenhuis opgenomen moeten worden.
- EenVandaag meldt dat de GGD Kennemerland met VWS heeft afgesproken dat ze elke dag een selectie maken van drie vluchten, wat betekent dat 600 passagiers worden geselecteerd. Volgens EenVandaag komen passagiers die niet onder deze selectie vallen 'van een koude kermis thuis' en krijgen het advies om twee weken in quarantaine te gaan. "Dagelijks komen er in totaal ongeveer 5000 mensen uit landen die als oranje en rood staan aangemerkt aan op de luchthaven."

Welke geruchten worden genoemd?

- Maandagmiddag wordt er al flink gespeculeerd over de invulling van de persconferentie van dinsdag. Zo zou het kabinet overwegen om de groeps grootte van samenkomsten weer te beperken en zouden

burgemeesters makkelijker een quarantaineplicht kunnen opleggen. En zou Amsterdam 'de teugels aantrekken' met lokale maatregelen.

- *Politiek commentator voor De Telegraaf, Wouter de Winther*, geeft aan dat we er rekening mee moeten houden dat het kabinet de maatregelen voor groepsbijeenkomsten gaat aanscherpen. Volgens De Winther gaat het moeilijk worden om de 'geest weer in de fles' te krijgen omdat iedereen weer gewend is aan meer vrijheid. Aan de andere kant denkt hij dat niemand terug wil naar het scenario van een tekort aan IC-bedden. "Ik denk dat het kabinet de komende dagen echt zal proberen om mensen daarvan te overtuigen." De Winther denkt verder dat het voor burgemeesters makkelijker wordt op wat meer te kunnen handhaven. Dat ze iets gaan doen dat bijvoorbeeld de Wallen minder druk wordt. "Een avondklok is wat zwaar, maar misschien wel in dat gebied."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

Welke oproepen worden er gedaan?

- De VO-Raad, de koepel van middelbare scholen, wil dat het RIVM nogmaals kijkt of de huidige maatregelen op scholen voldoende zijn. Ook willen ze duidelijkheid over het gebruik van mondkapjes in schoolgebouwen.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- *Károly Illy, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Kindergeneeskunde en lid van het OMT*, stelt dat middelbare scholieren moeten worden verplicht een meter afstand van elkaar te houden. "We weten dat zeker oudere tieners het coronavirus wel degelijk verspreiden. Het allerlaatste wat we willen is dat scholen moeten sluiten." Volgens Illy is een meter afstand houden praktisch goed te regelen, zeker als leerlingen een vaste buddy hebben waarbij die afstand niet geldt.
- *Ernst Kuipers, voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg*, stelt dat er een gebrek bij de GGD's is voor 'het snel genoeg opschalen van al die stappen, van die capaciteit'. "Wat je graag wil, en wat denk ik ook echt een must is, is dat mensen beloofd worden voor hun bereidheid om te gaan bellen en zich te laten testen." Kuipers pleit ervoor dat het testproces in een dag afgerond is. Op de vraag of dit 'gebrek' door de GGD of de politiek moet worden opgelost antwoordt Kuipers: "Dat is allereerst aan de GGD, die moet het organiseren. Zo nodig met ondersteuning, maar dat moet de GGD aangeven."
- *Jos van der Zanden, die GGD-arts was bij de bestrijding van Q-koorts*, pleit voor preventieve ruiming van alle nertsen. Hij geeft aan dat in Brabant en Limburg nog altijd het trauma van de Q-koorts leeft. Van der Zanden is bang dat er ook nu te laat wordt ingegrepen.
- *D66-Kamerlid Jan Paternotte* reageert op de beperkte capaciteit van de coronateststraat op Schiphol met: "Dit kan niet de bedoeling zijn. Testen voor drie risicobestemmingen, terwijl er dagelijks op Schiphol tientallen vluchten landen vanuit gebieden waar negatief reisadvies voor geldt."
- *Voorzitter van het Veiligheidsberaad, Hubert Bruls*, legt uit dat de burgemeesters in de verplichte quarantaine mogelijkheden ziet om het een en ander 'eenvoudiger' te doen; "...zodat je ook sneller een verplichte quarantaine kan opleggen". Hij noemt het ook een mogelijke 'stok achter de deur' voor mensen die terugkomen uit zogenoemde 'oranje gebieden'. De voorzitter zegt bij ministers De Jonge en Grapperhaus 'te proeven' dat er een serieuze bezorgdheid is omdat de coronabesmettingscijfers elke week weer oplopen, "...waarbij ook flinke regionale verschillen zijn". Bruls zegt voorstander te zijn van regionale maatregelen, hoewel er in zijn regio (Nijmegen) ook zorgen zijn. Bruls zegt dat de burgemeesters eerder hebben gevraagd naar een verplichte quarantaine die sneller kan worden opgelegd, omdat ze zich in het bijzonder zorgen maken over mensen die terugkeren van vakantie. De voorzitter benadrukt dat dat in 'fatsoenlijke' landen als België en Duitsland ook al kan. Bruls zegt wel te denken dat minister De Jonge op dit punt naar hem gaat luisteren. Wel beaamt hij dat ze ernaar moeten kijken hoe het praktisch kan. Hij noemt de huidige procedure 'omslachtig': "Dan ben je allang de besmetting voorbij, voordat wij een keer de quarantaine kunnen opleggen. Dat schiet niet op." "Het slechtste wat we nu kunnen hebben, is dat we een politiek steekspel krijgen," aldus Bruls. Bruls zegt ook een 'communicatie uitdaging' te zien. "Ik zie dat daar ook problemen zitten. [...] Daar ligt wel een opgave voor ons allemaal, ook voor ons als veiligheidsregio's. Om dat communicatief beter te gaan doen." Bruls zegt even later dat het verwarrend zou oproepen als een minister-president gaat vertellen wat er in Amsterdam gebeurt. Bruls ontwijkt de vraag wanneer steden in de randstad in lockdown gaan, maar zegt wel dat het 'niet voor niets' is dat Amsterdam

vanavond zelf weer met een aantal voorstellen zal komen. Bruls noemt de besmettingscijfers in de randstad en West-Brabant 'beslist alarmerend'.

- *Anniek de Ruijter, hoogleraar Europees gezondheidsrecht*, legt uit dat voorzitters van de veiligheidsregio's mensen kunnen verplichten om in quarantaine te gaan. Wat alleen niet kan volgens haar, is een algemene maatregel waarbij ze bijvoorbeeld zeggen dat alle mensen uit een oranje land standaard in quarantaine moeten. Volgens De Ruiter is het de vraag of een maatregel, zoals minister De Jonge die voorstelt, uitvoerbaar is. Volgens De Ruiter is expliciet besloten om dit zo in de wet Publieke Gezondheid te regelen. Verplichting voor grote groepen is in de wet niet voorzien. De hoogleraar voorziet dat een groepsverplichting een averechtse werking kan hebben; namelijk dat mensen zich dan überhaupt niet meer ziekmelden. Volgens De Ruiter is verplicht testen nog moeilijker omdat je dan te maken hebt met een grondrecht (recht op lichamelijke integriteit). "Ik denk dat dat echt heel ingewikkeld zal zijn."

CoronaMelder

- *De Autoriteit Persoonsgegevens (AP)* blijft zeer kritisch over de corona-app van minister De Jonge. Volgens de AP is de privacy van de gebruikers nog onvoldoende gewaarborgd. De Autoriteit adviseert het kabinet onder meer afspraken met Google en Apple te maken over de software die ze leveren voor de app. Verder moet er eerst een wet zijn waarin de inzet van de app goed is geregeld en moeten de servers die de app gebruikt veilig zijn. Pas als aan die voorwaarden is voldaan, zou de app mogen worden ingezet. De AP benadrukt positief te staan tegenover de ontwikkeling van de app zelf. "Die is duidelijk ontworpen met privacy als uitgangspunt. Maar de app staat niet op zichzelf. De app is afhankelijk van andere technische onderdelen en wetgeving; daar zitten onze zorgen", aldus voorzitter Aleid Wolfsen.
- *Bits of Freedom* reageert via Twitter op het advies van de Autoriteit Persoonsgegevens: "Dit is treurig voor de ontwikkelaars, ontwerpers en onderzoekers die de afgelopen weken hard aan de #CoronaMelder hebben gewerkt en respectloos tegenover alle tientallen experts die zich hebben beziggehouden met de juridische en maatschappelijke aspecten. Deze overhaastheid en verbroken beloftes doen denken aan de gang van zaken rond die beruchte appathon, we zijn zwaar teleurgesteld. Morgen publiceren we een meer uitgebreidere analyse." Volgens Bits of Freedom wist het ministerie sinds 6 augustus al van dit advies en 'besloot in plaats van even pas op de plaats te maken en er voor te kiezen ons te beschermen: dit gewoon door te drukken'.
- Ook *tech-journalist Daniël Verlaan* tweet over het advies van de Autoriteit Persoonsgegevens: "Een klap voor de Coronamelder: de Autoriteit Persoonsgegevens raadt na onderzoek het ministerie met klem aan NIET met de app te starten. (...)" Deze tweet van Verlaan krijgt veel aandacht en wordt meer dan 600 keer gedeeld. In zijn draadje zegt Verlaan dat 'medewerkers van het ministerie gecoördineerd kritiek' op hem uiten. Daarna heeft hij het over 'blaffende DM-hondjes'. Ook NOS-techjournalist Joost Schellevis en Nieuwsuur-verslaggever Rudy Bouma doen een 'boekje open' over de 'rare streken van het ministerie van VWS'. Vanmiddag tweet Verlaan: "on a personal note: Het is zuur dat een app die technisch goed in elkaar zit en waarvan de ontwikkeling een voorbeeld is van overheid + opensource, wordt overschaduwd door rare, schimmige acties van @MinVWS en de drang van De Jonge om de app koste wat kost te introduceren."
- Uit onderzoek van *Wat vindt Nederland* (1.600 respondenten) blijkt dat Nederlanders nog niet warmlopen voor de app. De helft van de respondenten vindt dat de app niet veilig genoeg is. Dat betekent niet dat de andere helft wél vertrouwen heeft in de applicatie. Iets meer dan een derde van de ondervraagden gelooft daadwerkelijk in de veiligheid van de app. 13% weet niet of de app veilig genoeg is of heeft geen mening. Opvallend is dat vooral jongeren sceptisch zijn over de applicatie. Slechts een kwart van de deelnemers onder de dertig jaar is ervan overtuigd dat de corona-app veilig omgaat met ingevoerde gegevens. Van de Nederlanders die aan het onderzoek hebben meegedaan geeft 39 procent aan de CoronaMelder-app te zullen downloaden zodra die beschikbaar is in hun regio. Bijna de helft zegt daarentegen de app absoluut niet te installeren. Ook wat dat betreft zijn jongeren (62 procent) duidelijk minder welwillend.
- Volgens het AD zijn ouderen boos omdat CoronaMelder alleen op nieuwe mobieltjes werkt. Ze vinden het een blunder. Oudere inwoners uit Gelderland geven aan dat juist ouderen tot de risicogroep behoren en er een grote potentiële doelgroep voor de app nu afvalt. Een oudere inwoner uit Hengelo begrijpt het niet. 'Juist mensen op leeftijd lopen risico. Bij de lancering van de app maandag werd nog gezegd dat het zo belangrijk is om ouderen zover te krijgen om mee te doen. "Iedereen moet meedoen, en dan kan dat helemaal niet.'" In Enschede is niet iedereen enthousiast. "Ik ben toch bang voor mijn privacy, als mensen dingen van mij kunnen zien die ik liever voor mezelf houd." Of men ziet het nut er niet van in wanneer ruim 80% van de bevolking de app moet downloaden. De ander vindt het juist een fijn idee; "Ik vind het wel fijn

als ik word gewaarschuwd als ik bij iemand in de buurt ben geweest met corona. Weer een ander vindt het geen probleem om zo'n app te downloaden.

- *D66-Kamerlid Kees Verhoeven* twittert: "Goed om de #Corona-app nu te testen, wel noodzakelijk om de wettelijke basis goed te regelen. @D66 wil de spoedwet van het kabinet behandelen vóór de brede lancering. Zodat de persoonlijke gegevens van alle vrijwillige gebruikers goed beschermd zijn."
- Volgens de Volkskrant is de grote vraag bij dit alles is vervolgens: hoeveel Nederlanders gaan daadwerkelijk gebruikmaken van de app? Dat weten we pas over enkele weken. Ervaringen in het buitenland kunnen wellicht een idee geven. Die wisselen nogal.

Coronavaccin

- *Roland Pierik, lid Gezondheidsraad en hoofddocent rechtsfilosofie UvA*, is niet bang dat er te haastig wordt gekeken. "Instanties realiseren zich donders goed wat er op het spel staat en wat er kan gebeuren als het misgaat. En terecht. Liever eerst nog een aantal covid-doden dan een middel te vroeg op de markt brengen. Op termijn zou dat desastreus zijn voor het vertrouwen. Niet alleen voor zo'n nieuw vaccin, maar ook voor de bereidheid mee te doen aan het Rijksvaccinatieprogramma."
- Ook *Leonoor Wijnans, vaccinexpert van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen en lid van een expertgroep van het Europese Medicijnagentschap EMA*, zegt dat zorgvuldigheid vooropstaat: 'We zetten wel alles op alles om meer snelheid te maken. Al onze capaciteit hebben we hiervoor vrijgemaakt. We hebben ook extra mensen aangenomen. Normaal kosten beoordelingen wel anderhalf jaar. Dat kan nu hopelijk in enkele maanden. Onder meer omdat farmaceutische bedrijven tussentijds al delen van hun dossier kunnen inleveren ter beoordeling, terwijl hun onderzoek nog loopt.'
- *Keel-, neus- en oorarts Eize Wielinga* denkt dat voorzichtigheid is geboden. "Het lijkt me het beste om een vaccin voorlopig zeker niet aan jongeren te geven. Dit, vanwege de onbekende langetermijneffecten. Bovendien krijgen ouderen doorgaans geen kinderen meer en kunnen ze eventuele schadelijke bijwerkingen van het vaccin genetisch niet aan hun nageslacht doorgeven."
- *Guus Schrijvers, emeritus-hoogleraar Volksgezondheid*, houdt zijn bedenkingen: "Het is bij aids nog niet gelukt een vaccin te vinden en de griepvaccin werkt nog steeds niet goed. Ik word een beetje moe van collega's die meteen hosanna roepen als er één stap is gezet. Maar dan zijn er nog 9900 andere stappen te zetten." Hij verwacht meer van andere medicijnen, waardoor de ziekte minder ernstig verloopt.

Coronadashboard

- *Marino van Zelst (promovendus organisatiewetenschappen, Universiteit Tilburg)* vindt dat het coronadashboard kan worden verbeterd. Volgens hem is de informatie niet gedetailleerd genoeg omdat de verschillen tussen dorpen en steden aanzienlijk zijn en je op basis van regionale cijfers slecht kunt inschatten wat de risico's zijn en of je je gedrag moet aanpassen.
- *Arts-microbioloog Marc Bonten (UMC Utrecht)* vindt de informatie op het dashboard wel compleet en consistent. Volgens hem hoeft niet elk detail in het dashboard. Ook het ontbreken van signaalwaarden is volgen Bonten geen gemis. "Het is een willekeurig gekozen getal. Als er een uitbraak is waarvan we de oorsprong kennen dan is dat minder erg dan een uitbraak waar we niets van snappen."

Salariesverhoging zorgpersoneel

- Volgens *Ernst Kuipers, voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg*, moet de discussie over de salarisverhoging 'zorgvuldig gevoerd worden'. Hij vindt dat je "niet verwachtingen moet scheppen die daarna niet nageleefd worden." Daarnaast moeten we ons volgens Kuipers realiseren dat we het allemaal "in de premie gaan voelen, als je daar echt een reële salarisverhoging voor wilt toepassen."
- *SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen* noemt het 'schandalig' dat er volgens minister Van Ark geen geld zou zijn om het zorgpersoneel meer salaris te geven. "...daar kun je echt niet mee aankomen bij deze mensen die zo hard hebben gewerkt... [...] we hebben ze allemaal keihard nodig, dus we kunnen het ons helemaal niet permitteren..." Even later zegt ze: "Het perspectief is, dat zij maar een zetel meer hebben dan wij, dus we zijn ook in die zin maar een zetel verwijderd van succes en verandering dat die structurele loonsverhoging voor zorgmedewerkers er wel komt, dat is natuurlijk ook de reden dat we vol blijven houden." Marijnissen zegt dat er partijen zijn die dit heel moeilijk vinden om te blokkeren. "We weten allemaal dat partijen als D66 en het CDA, die hebben het hier erg lastig mee, dat weet ik." Volgens Marijnissen begint de coalitie steeds meer 'scheurtjes te vertonen', maar zou ook de druk buiten ophopen.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- *Viroloog Ab Osterhaus* hoopt dat premier Rutte en minister De Jonge vanavond komen met een pakket aan maatregelen waarmee het reproductiegetal (R) weer onder de '1' zal komen. Volgens Osterhaus moet er veel meer gebeuren dan alleen het belang van de 1,5 meter afstand te benoemen. Osterhaus pleit voor het breder gebruik van mondkapjes en het inzetten op ventilatie: 'Ook al is het bewijs er niet altijd helemaal.'
- *Politiek commentator voor De Telegraaf, Wouter de Winther*, geeft aan dat afgelopen week een 'rampweek' was voor het kabinet. "Je zag de besmettingen oplopen en je zag allerlei dingen misgaan: de minister die met plannen komt die de volgende dag hij toch weer een beetje op de plank moet leggen of over bron- en contactonderzoek dat allemaal op orde was en dat het toch de volgende dag niet op orde bleek, natuurlijk de Kamerleden die niet wilden stemmen (...). Dat leverde een cocktail op waarbij de aandacht vooral uitging naar het politieke spel en naar de misleuven van het kabinet, terwijl het kabinet heel erg graag wil benadrukken dat er nog steeds een gevaar is." Volgens De Winther is het kabinet nog zoekende, maar komen ze er langzamerhand op terug dat dat afschalen van de zichtbaarheid van het kabinet wellicht niet de juiste stap was omdat er beslissingen werden genomen door Rutte en De Jonge waar de rest van het kabinet niet bij betrokken was. "En dan blijkt dat ook politiek natuurlijk voor gedonder te zorgen, want mensen voelen zich overvallen en zijn het er niet mee eens. Maar het geeft ook aan dat je toch, als het er nu toch weer echt om gaat spannen, je de koppen wat meer bij elkaar moet steken, ook wat regulierder. Er is afgelopen zondag bijvoorbeeld alweer een Catshuisoverleg geweest, waarin men toch met de vicepremiers erbij ook de horloges heeft proberen gelijk te zetten en ook die maatregelen waar ik het net over had – het beperken van groepen – al heeft voorgekookt. Dus dat proces is nu gaande en ik begreep dat men ook al toch overweegt om daar echt weer regelmatig een terugkerend fenomeen van te maken."
- *Henk Krol (Partij voor de Toekomst)* vindt dat de communicatie van het kabinet echt niet optimaal is en hij ervoor zou kiezen om in ieder geval wekelijks een persconferentie te hebben, op hetzelfde uur, zodat mensen ook weten: elke donderdagavond dan komt het laatste nieuws en dan komen de betrokken ministers naar de bevolking toe om te vertellen wat er aan de hand is. Ook vindt hij dat er te veel maatregelen zijn die tegenstrijdig zijn, zoals het gebruik van mondkapjes.